

Dagvlinderfiche: het hooibeestje

Sylvain Cuvelier - VVE WG Dagvlinders

Het hooibeestje is vanaf het begin van het *Project Durme- en Scheldegebied* gekozen als **derde jaarlijkse doelsoort** met specifieke focus op de volledige zomerse vliegperiode. De naam van deze soort houdt trouwens verband met de lang vervlogen tijden dat er in augustus extensief werd gehooïd, net op het ogenblik dat de jaarlijkse zomergeneratie ook haar top in de vliegtijd had.

De bovenzijde van de vleugels van zowel de mannetjes als de wijfjes is egaal oranje met een smalle grijsbruine achterrand. Deze donkere achterrand is soms iets meer uitgesproken bij het wijfje. Op de voorvleugels is er één apicaal oogje. Dit wordt slechts zelden gezien want **de vlinder rust altijd met gesloten vleugels**. Het oogje is ook op de onderzijde van de voorvleugel zichtbaar en is er geel omringd. De onderzijde van de achtervleugel heeft een contrasterende bruingrijze kleur. In het blekere postdiscale veld komen af en toe bleke stipjes voor die soms wel verwarring kunnen brengen met een oranje zandoogje. Het is een ietwat ander patroon en voldoende verschillend om de twee soorten met zekerheid te onderscheiden. Goed kijken en correcte foto's kunnen helpen om op zeker te spelen. Het wijfje hooibeestje is gewoonlijk wat groter dan het mannetje. Het onderscheid maken tussen mannetjes en wijfjes gebeurt toch best op basis van de vorm van het achterlijf.

♂ hooibeestje: onderzijde.

© Fonny Schoeters

♀ hooibeestje: onderzijde.

© Jurgen Couckuyt

Afhankelijk van de zomerse weersomstandigheden heeft het hooibeestje **twee tot drie jaarlijkse generaties**. Tijdens goede zomers lopen de twee zomerse generaties onzichtbaar in elkaar over. De eerste exemplaren vliegen soms al eind april rond en bij een gunstige septembermaand kan de vliegtijd doorlopen tot begin oktober. Wijfjes die 3 tot 5 dagen uit de pop zijn, beginnen al eitjes te leggen op lage grassen. Na één tot twee weken komen de rupsen te voorschijn. De grasgroene rupsen hebben een donkerder groene rugstreep en een opvallende geelachtige zijstreep. Ze overwinteren in het tweede, derde of vierde stadium. Op warme winterdagen gaan ze terug foerageren en voeden zich hoofdzakelijk 's nachts. Hun groeisnelheid kan sterk variëren onder invloed van verschillende factoren zoals o.a. de sterk verschillende voedingswaarde van de beschikbare waardplanten doorheen het jaar. De grote variatie van groeisnelheid bij het hooibeestje is bovendien een manier om zich tegen de variërende, externe risico's te beschermen. De rups verpopt op de waardplant of op andere lage planten.

Bloem bezoekend hooibeestje.

© Ortwin Hoffmann

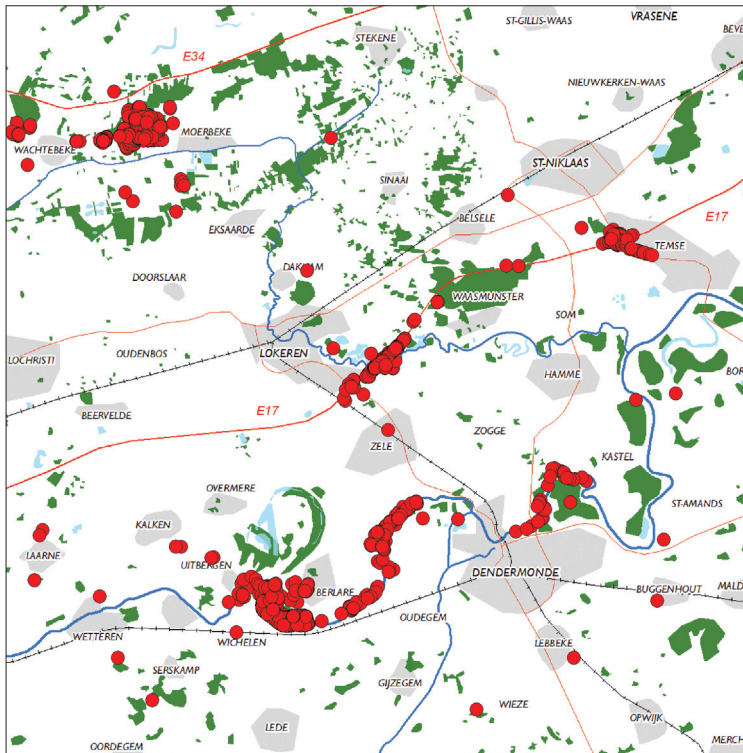

Parende hooibeestjes. ♀ boven, ♂ onder.

© Jurgen Couckuyt

Als vlinder heeft het hooibeestje een uitgesproken voorkeur voor warme, korte, voedselarme en droge graslanden. **Bermen, dijken, kanalen en spoorwegtaluds zijn mogelijke corridors om nieuwe, geschikte leefgebieden te bereiken.** De betere plaatsen voor het hooibeestje liggen dikwijls bij hagen en struiken aan de rand van vrij grote hooiweiden. In kleine, extensief gehooide gebiedjes in de nabije omgeving kan de soort ook worden gezien.

Heel wat grassen worden vermeld als waardplant: kroppaar, beemd-, struis-, schape-, reuk-, kam- en borstelgras. De vlinders hebben een grote behoefte aan nectar en worden dikwijls gezien op klaver- en distelsoorten, duizendblad, boerenwormkruid, muntsoorten, knoopkruid, koninginnenkruid, jacobskruiskruid en braam.

Kaart: verspreiding van het hooibeestje

© Project Dagvlinders Durme- en Scheldegebied

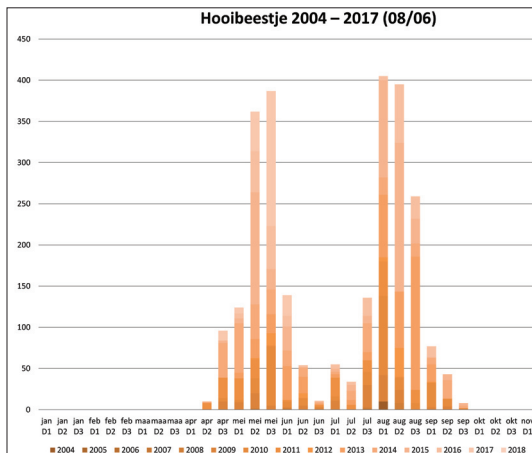
Rode bol:
waarneming van het hooibeestje (2009 - t.e.m. 8/6/2017)

Blauwe lijnen:
Durme, Schelde, Moervaart en Dender

Groen:
boscomplexen

Zwarte lijnen:
spoorlijnen

Rode lijnen:
E34 - E17

Fenologie van het Hooibeestje (2004-2017).
© Project Dagvlinders Durme- en Scheldegebied.

Hooibeestjes vliegen laag boven de vegetatie en leggen maar zelden grote afstanden af. Dikwijls is de vlucht onvoorspelbaar grillig. Wanneer de wind gaat opsteken, schuilen ze snel in de diepe vegetatie. Om op te worden de gesloten vleugels naar de zon gericht in plaatsen met een gunstig microklimaat. Er zijn regelmatig duels tussen de mannetjes waarna de 'verliezer' wegvliegt. De vrouwtjes vliegen over het hele biotoop maar zijn niet overal bereid om te paren. Er zijn slechts enkele plaatsen in het volledige gebied waar paring plaats vindt. Daarna wordt gezocht naar geschikte plaatsen voor de eileg. Het hooibeestje **lijkt vrij honkvast maar kan nabijgelegen terreinen snel inpalmen** wanneer geschikte corridors aanwezig zijn.

Ook deze soort is tijdens de laatste decennia spijtig genoeg sterk achteruitgegaan. Het is dus een **kwetsbare soort zoals veel andere soorten graslandvlinders**. Intensief maaibeheer en overbemesting hebben een heel negatieve invloed gehad. Geschikte graslanden komen nog amper voor in ons landschap. Het is dus essentieel om delen grasland ongemaaid te laten zodat de overwinterende rupsen kunnen foerageren. Er zijn nog **vijf plaatsen** binnen ons gebied: Heidebos-Kloosterbos (Wachtebeke-Moerbeke), de E17 taludberm (Waasmunster), het E17 klaverblad (Sint-Niklaas), de Scheldedijken tussen Uitbergen en Dendermonde & de Scheldedijken tussen Dendermonde en Baasrode.

Het E17 klaverblad in St-Niklaas herbergt één van de vijf populaties in het projectgebied.

© Nathalie Devaere

Extensief maaien is de beste beheersoptie. Het hooien gebeurt best sterk gefaseerd en in het midden van de vliegtijd. Het is noodzakelijk enkel bij warm en zonnig weer te maaien zodat de vlinders kunnen opvliegen naar nabijgelegen nog niet gehooide graslandjes. Een verscheiden lappendeken aan hooilandjes is uitermate gunstig voor het hooibeestje. Bij het beheer dient de aandacht gegeven te worden aan het wegnemen van het maaisel zodat de hooiweiden niet verruigen. Wanneer het maaien echter moet gebeuren gedurende het rupsstadium, is het uiterst belangrijk om dit gefaseerd te doen. Het is daarbij noodzakelijk dat er niet laag wordt gemaaid en dat het maaisel wel enkele dagen blijft liggen. Zo kunnen de rupsen zich verplaatsen naar naburige hooilandjes. Het zou waardevol zijn om de evolutie van een populatie hooibeestjes over meerdere jaren op te volgen in een biotoop onder **sinusbeheer**.

Wil je op de hoogte blijven? Schrijf je in op de **dagvlinderflash** bij couckuyt.jurgen@telenet.be en/of filip.vandevelde@skynet.be, en wie weet komt uw eigen foto in de volgende editie.